

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Психологія емоційного інтелекту

Шифр та назва спеціальності
053 – Психологія

Інститут
ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма
Психологія

Кафедра
Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти
Магістр

Тип дисципліни
Дисципліна вільного вибору профільної підготовки

Семестр
1

Мова викладання
Українська

Викладачі, розробники

Гура Тетяна Віталіївна

Tetiana.Hura@khp.edu.ua

Професор НТУ «ХПІ» кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами ім акад.І.А.Зязюна

Автор та співавтор понад 300 наукових та науково-методичних праць.

Провідний лектор з дисципліни: «Соціальна робота та психологічна

служба», «Психологія лідерства в бізнесі», "Психологія бізнесу та

підприємництва», «Вступ до спеціальності». «Геронтопсихологія»,

«Психологія емоційного інтелекту». Має 9 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір. Член Української Асоціації організаційних

психологів та психологів праці. Досвід роботи у вищій школі – 28 років.

Детальніше про викладача на сайті кафедри

<http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>

Загальна інформація

Анотація

Дисципліна «Психологія емоційного інтелекту» спрямована на вивчення сутності та складників емоційного інтелекту, важливість розвитку емоційного інтелекту необхідного для оптимального функціонування особистості як суб'єкта суспільного та сімейного життя та ефективного використання психології емоційного інтелекту в процесі професійної діяльності психолога.

Мета та цілі дисципліни

Мета дисципліни «Психологія емоційного інтелекту» полягає в ефективному впровадженні в роботу психолога психологічних засад емоційного інтелекту як необхідних для оптимального функціонування особистості.

Цілі дисципліни полягають у: визначенні досліджень проблеми емоційного інтелекту як у вітчизняній, так і в зарубіжній психологічній науці; місці емоційного інтелекту у теорії множинності виявлення інтелекту; ознайомленні студентів з історією формування поняття «емоційний інтелект»; забезпеченні усвідомлення студентами зовнішніх та внутрішніх компонентів емоційного інтелекту й особливостей їх виявлення як динамічної системи; сформування у студентів засад емоційного інтелекту як вирішального фактора успішності самореалізації особистості майбутнього психолога..

Формат занять

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 14. Здатність аналізувати та оцінювати процеси міжособистісної та групової взаємодії та впливу, володіти методами прогнозування та управління процесами соціально-психологічної взаємодії.

Результати навчання

Пр4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР 13. Здійснювати планування та проведення процедури професійного відбору та адаптації персоналу з використанням результатів сучасних науково обґрунтованих методів

ПР 14. Здійснювати психологічну підтримку постановки та досягнення особистих та професійних цілей індивідумів та професійних команд

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 180 год. (6 кредитів ECTS): лекції – 32 год., семінарські заняття – 32 год., самостійна робота – 116 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно знати.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. На лекційних та семінарських заняттях використовуються наступні методи та технології: наочні (ілюстрація практичними прикладами); практичні (проведення методик); ігрові (ділові ігри); документальні (психобіографічний аналіз, складання документів); проблемні (кейси); інтерактивні (ментальні карти, виступи-презентації); самостійні (творчі завдання. Опрацювання літератури); тренінгові (рефлексія, обговорення). Для цього вони використовують персональні комп'ютери..

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – бесіда, розповідь, пояснення, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація, презентація; семінарське заняття: опитування, тестування, вправи. За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький, евристичний.

Студент вважається допущеним до семестрового іспиту з освітнього компоненту за умови повного відпрацювання всіх семінарських занять та завдань самостійної роботи.

Навчальні матеріали доступні студентам на сайті <http://web.kpi.kharkov.ua/ppuss/uk/>.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Емоційний інтелект (EI) як предмет психологічних досліджень.

Загальне визначення поняття “емоційний інтелект”. Підходи до його концептуалізації (як системи здібностей, диспозиційних властивостей особистості, емоційних компетентностей, особистісних “досягнень” та як інтегральної ознаки особистісної ідентичності).

Тема 2. Витоки уявлень про емоційний інтелект у філософських дослідженнях..

Ідеї Аристотеля про взаємозв'язок когніцій та емоцій. Уявлення про верховенство розуму над емоціями у філософії стоїцизму. Реінтеграція когнітивно-оцінного компоненту аристотелівської теорії емоцій у вченнях Р. Декарта. Функції емоцій у теорії природного виховання Ж.Ж. Руссо.

Тема 3. Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології

Ідентифікація соціального інтелекту у працях Е. Торндайка. Теорія множинності проявів інтелекту Х. Гарднера. Внесок праці Х. Гарднера “Frames of Mind” (1983) у питання множинності виявлення інтелекту. Особливості підвидів інтелекту: вербальний; логіко-математичний;

просторовий; кінстетичний ; музичний; емоційний. Триархічна теорія інтелекту Р. Стернберга. Ідентифікація феномену емоційного інтелекту як предмету психологічних досліджень. Популяризація феномену емоційного інтелекту.

Тема 4. Передумови введення поняття “емоційний інтелект”

Уявлення про єдність афективних та інтелектуальних процесів у працях вітчизняних психологів.

Тема 5. Модель емоційного інтелекту у Дж. Мейєра та П. Селовея .Концептуалізація феномену емоційний інтелект як системи вродженихздібностей.

Структура емоційного інтелекту у моделі Дж. Мейєра та П. Селовея. Форми прояву емоційного інтелекту у даній моделі. Принципи теорії емоційного інтелекту Дж. Мейєра та П. Селовея.

Тема 6. Модель емоційного інтелекту - модель компетентностей Д. Гоулмана.

Компоненти моделі. Популяризація ЕІ як передумови успішності життєдіяльності і самореалізації людини.

Тема 7. Моделі емоційного інтелекту: змішана модель емоційного інтелекту Р. Бар-Она, диспозиційна модель емоційного інтелекту (К.В. Петрідеса, А. Фурнема).

Компоненти моделі емоційного інтелекту Р. Бар-Она. Місце емпатії у моделі Р. Бар-Она. “Глобальні” фактори особистості у моделі “Велика п’ятірка” як основа диспозиційної моделі емоційного інтелекту.

Тема 8. Змішана модель емоційного інтелекту.. Теорія емоційної розумності.

Емоційний інтелект як здатність до розуміння власних та чужих емоцій та управління ними.

Емоційний інтелект як єдність внутрішніх та зовнішніх характеристик, психічного

Ієрархічна структура рівнів сформованості емоційного інтелекту. Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту.

Тема 9.Інтегративна модель емоційного інтелекту .

Теоретичні засади інтегративної моделі. Компоненти структури емоційного інтелекту.

Тема10. Стан дослідження ролі емоційного інтелекту в успішності життєдіяльності людини

Взаємозв’язок емоційного інтелекту зі здоров’ям людини. Емоційний інтелект та академічна успішність. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності.

Тема11. Емоційний інтелект в структурі особистості:емоційна креативність, емоційна компетентність.

Зв’язок емоційного інтелекту з особистісною зрілістю. Поняття емоційної креативності, емоційної компетентності..

Тема 12. Емоційний інтелект в структурі особистості:глобальні фактори особистості, агресивність та конфліктність.

Зв’язок емоційного інтелекту з п’ятіркою “глобальних” факторів особистості. Роль емоційного інтелекту у попередженні агресивності та конфліктності

Тема 13.Емоційний інтелект і лідерство.

Емоційне лідерство. Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера.

Тема 14. Тренінги емоційного інтелекту для дітей різних вікових категорій

Зміст і структура тренінгів емоційного інтелекту для дітей різних вікових категорій. Методичні рекомендації батькам стосовно розвитку емоційного інтелекту дитини дошкільного віку.

Тема15. Програма розвитку емоційного інтелекту у юнацькому віці.

Зміст і структура тренінгів емоційного інтелекту для юнацького віку. Методичні рекомендації психологам стосовно розвитку емоційного інтелекту юнаків та дівчат.

Тема 16.Тренінги емоційного інтелекту в умовах професійної діяльності

Новітня модель емоційного інтелекту Т.Бредбері та Дж. Гривз (Емоційний Інтелект – 2).

Урахування “Законів емоцій” (Н. Фріджа) при розробці стратегій саморозвитку емоційного інтелекту, зокрема: стратегії самосприйняття, оволодіння навичками керування власними емоціями, підвищення соціальної чутливості та керування взаємовідносинами.

Теми практичних занять

Тема 1. Емоційний інтелект як предмет психологічних досліджень.

Стан проблеми дослідження інтелекту в психологічній науці. Теорія множинності виявлення інтелекту. Види емоційного інтелекту: внутрішньоособистісний, міжособистісний.

Тема 2. Витоки емоційного інтелекту та концептуалізація поняття у філософських дослідженнях

Історія формування поняття „емоційний інтелект”. Зміст поняття „емоційна розумність». Взаємозв'язок когніцій та емоцій. Верховенство розуму над емоціями у філософії стоїцизму. Когнітивно-оцінний компонент аристотелівської теорії емоцій у вченнях Р. Декарта. Функції емоцій у теорії природного виховання Ж.Ж. Руссо.

Тема 3. Історія становлення уявлень про емоційний інтелект у зарубіжній психології

Соціальний інтелект у працях Е. Торндайка. Теорія множинності проявів інтелекту Х. Гарднера. Внесок праці Х.Гарднера “Frames of Mind” (1983) у питання множинності виявлення інтелекту. Особливості підвидів інтелекту. Триархічна теорія інтелекту Р. Стернберга. Ідентифікація феномену та популяризація феномену емоційного інтелекту.

Тема 4. Передумови введення поняття “емоційний інтелект”

Уявлення про єдність афективних та інтелектуальних процесів.

Тема 5. Застосування моделі емоційного інтелекту Дж. Мейєра та П. Селовея в психологічній діяльності психолога

Форми прояву емоційного інтелекту у моделі емоційного інтелекту Дж. Мейєра та П. Селовея та її принципи.

Тема 6. Застосування моделі компетентностей Д. Гоулмана в психологічній діяльності психолога

Компоненти моделі. Популяризація ЕІ як передумови успішності життєдіяльності і самореалізації людини.

Тема 7. Застосування моделей емоційного інтелекту: змішана модель емоційного інтелекту Р. Бар-Она, диспозиційна модель емоційного інтелекту (К.В. Петрідеса, А. Фурнема) в психологічній діяльності психолога

Компоненти моделі емоційного інтелекту Р. Бар-Она. Місце емпатії у моделі Р. Бар-Она. “Глобальні” фактори особистості у моделі “Велика п'ятірка” як основа диспозиційної моделі емоційного інтелекту.

Тема 8. Застосування змішаної моделі емоційного інтелекту та теорії емоційної розумності в психологічній діяльності психолога

Ієрархічна структура рівнів сформованості емоційного інтелекту. Стресозахисна та адаптивна функції емоційного інтелекту.

Тема 9. Застосування інтегративної моделі емоційного інтелекту в психологічній діяльності психолога

Компоненти структури емоційного інтелекту.

Тема 10. Роль емоційного інтелекту в успішності життєдіяльності людини

Взаємозв'язок емоційного інтелекту зі здоров'ям людини. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності.

Тема 11. Роль емоційного інтелекту в структурі особистості: емоційна креативність, емоційна компетентність.

Зв'язок емоційного інтелекту з особистісною зрілістю, креативністю, емоційною компетентністю.

Тема 12. Роль емоційного інтелекту в структурі особистості: фактори особистості, агресивність та конфліктність.

Зв'язок емоційного інтелекту з п'ятіркою “глобальних” факторів особистості. Роль емоційного інтелекту у попередженні агресивності та конфліктності

Тема 13. Емоційний інтелект і лідерство.

Емоційне лідерство. Емоційний інтелект у діяльності бізнес-лідера.

Тема 14. Тренінги емоційного інтелекту для дітей різних вікових категорій

Зміст і структура тренінгів емоційного інтелекту для дітей різних вікових категорій. Рекомендації батькам та психологам стосовно розвитку емоційного інтелекту дитини дошкільного віку.

Тема 15. Програма розвитку емоційного інтелекту у юнацькому віці.

Зміст і структура тренінгів емоційного інтелекту для юнацького віку. Рекомендації психологам стосовно розвитку емоційного інтелекту юнаків та дівчат.

Тема 16. Тренінги емоційного інтелекту в умовах професійної діяльності

Новітня модель емоційного інтелекту Т.Бредбері та Дж. Грівз (Емоційний Інтелект – 2).

Урахування “Законів емоцій” (Н. Фріджа) при розробці стратегій саморозвитку емоційного інтелекту, зокрема: стратегії самосприйняття, оволодіння навичками керування власними емоціями, підвищення соціальної чутливості та керування взаємовідносинами.

Самостійна робота

Самостійна робота студента зводиться до опрацювання лекційного матеріалу, підготовці до семінарських занять. Студентам також рекомендуються додаткові матеріали (відео, статті, підручники) для самостійного вивчення та аналізу, підготовки до лекційних та семінарських занять.

Література та навчальні матеріали

Основна література

1. Байсара Л.І. Множинність виявлення інтелекту. Навч. Посібн Дніпропетровськ: ДНУ. 2010. 96 с.
2. Книш А.Є. Емоційний інтелект лідера в сфері бізнесу: навчальний посібник. за заг. ред. Романовського О.Г., Калашникової С.В. К.: «Пріоритети», 2016 р. 40 с.
3. Носенко Е.Л., Коврига Н.В. Емоційний інтелект. Концептуалізація поняття, основні функції. Київ, "Вища школа", 2003. 126 с.
4. Носенко Е.Л., Четверік-Бурчак А.Г. Конспект лекцій з курсу "Теорія емоційного інтелекту" із завданнями для самоконтролю. Дн-ск, вид-во "Освіта і наука", 2014. 75 с.

Додаткова література

1. Васьківська С. В. Основи психологічного консультування : навч. Посібник. К. : Четверта хвиля, 2004. 256 с.
2. Гура Т.В. Розвиток когнітивних якостей у бізнес-лідерів: навчальний посібник. К.: «Пріоритети», 2016 р. 40 с.
3. Гура Т., Романовський О., А. Книш. Психологія лідерства в бізнесі: навчальний посібник. Х. : « Друкарня Мадрид». 2017. 100 с. Режим доступу: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/43267>.
4. Дуткевич Т. В. Конфліктологія з основами психології управління : навч. посібник . К. : Центр навч. літератури, 2005. 456 с.
5. Носенко Е. Л. Емоційний інтелект як одна із форм множинності проявів інтелекту // Вісник Дніпропетровського університету. Серія "Педагогіка и психологія". Випуск 3, 1998, С. 3-13.
6. Столяренко О.Б. Психологія особистості [Текст]: навч. посібник. К.: Центр учбової літ., 2012. 280 с.
7. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів : навч. посібник. К. : Кондор, 2004. 172 с.
8. Mayer J.D., Salovey P., Caruso D.R. Emotional intelligence. New ability or eclectic trains // American Psychologist 63 (6). 2008. P. 503-517.
9. Ciarrochi J., Mayer J.D. Applying emotional intelligence. A practitioner's guide. New York: Psychology Press, 2007. 184 p.
10. Viv Shackleton. Business Leadership (Essential Business Psychology) URL: <https://www.iberlibro.com/9780415103305/Business-Leadership-Essential-Psychology-Shackleton>

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (20%) та поточного оцінювання (80%).

Екзамен: письмове завдання -3 завдання :(2 – теоретичні, 1- практичне).

Поточне оцінювання: оцінювання рефератів, результатів емпіричних досліджень, виконання завдань самостійної роботи.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Дата погодження, підпис

Завідувач кафедри
Олександр РОМАНОВСЬКИЙ

Дата погодження, підпис

Гарант ОП
Анастасія КНИШ